

совых структур и глобального регулирования, а также проблему ценностно-революционного переосмысления современного мироустройства.

Список цитированных источников

1. Хасбулатов, Р.И. Идолы и идолопоклонники: крах либерализма // Р.И. Хасбулатов. – Век глобализации. – 2011. – № 1. – С. 3-14.
2. Яскевич, Я.С. Время кризиса – время надежды и диалог / Я.С. Яскевич. – Минск: Право и экономика, 2011. – 189 с.
3. Шимов, В.Н. Мировой финансово-экономический кризис: негативные последствия для Беларуси и пути их преодоления // Научные труды Белорусского государственного экономического университета / В.Н. Шимов. – Минск, 2009. – С. 3-6.

WPLYW POSTĘPU TECHNOLOGICZNEGO NA KOMUNIKACJĘ WE WSPÓŁCZESNYM GLOBALNYM SPOŁECZEŃSTWIE INFORMACYJNYM

Dąbrowska Joanna

Politechnika Białostocka, Białystok, Polska

Globalizm jako pojęcie po raz pierwszy zostało użyte w *Webster's Dictionary* w 1961 r. Od tego czasu można śmiało mówić o początku epoki, w której nastąpił zdecydowany rozwój procesu globalizacji [3, s. 39].

Ze względu na szerokie rozumienie pojęcie globalizmu nie posiada jednoznacznej definicji. Odnosi się do złożonych procesów społecznych, wśród których obserwuje się zmiany pod względem ekonomicznym, politycznym oraz kulturowym. Wielu badaczy walczy z określeniami mówiącymi, iż globalizacja oznacza wszystko to, co składa się na złożoność współczesnego życia. Jeśli bowiem tak właśnie mielibyśmy rozumieć owe pojęcie, zatracilibyśmy jego pierwotne znaczenie i cel funkcjonowania.

Biorąc pod uwagę jedną z prób systematyzacji istniejących definicji możemy wyróżnić podział na:

- globalizację jako internacjonalizację (czyli rozwój współpracy podmiotów międzynarodowych, składająca się na to złożoność oraz ich wzajemne powiązania);
- globalizację jako liberalizację (odnosi się do liberalnych poglądów co do prowadzenia współpracy gospodarczej, a także zniesienia wszelkich ograniczeń w dziedzinie handlu);
- globalizację jako uniwersalizm (oznacza przeniesienie zwyczajów, tradycji, zjawisk, sposobów bycia z jednego obszaru na niemal cały świat);
- globalizację jako westernizację (czyli siła oddziaływania amerykańskiego stylu życia);
- globalizację łączoną z pojęciem deterritorialization (koncepcja rozpadu terytorium państwa), a także globalizację łączoną z supraterritoriality (koncepcja tworzenia superterytorium) [2, s.18-20].

Istotną teorię precyzującą znaczenie pojęcia globalizacji wypracował Anthony McGrew, który stwierdził, iż jest ona kierowana pewną wewnętrzną logiką. Procesy globalizacji są zdeterminowane i zarazem obiektywne, posiadają także swój początek i zakończenie [9, s. 15].

Przyczyn rozwoju globalizacji jest wiele, aczkolwiek chcąc wskazać jedną z najistotniejszych, z pewnością zaliczylibyśmy do tego grona postęp technologiczny, który niewątpliwie umożliwił komunikowanie się między kręgami kulturowymi na różnorodnych poziomach. To właśnie chociażby dzięki światowemu systemowi komunikacji satelitarnej tworzona jest kultura globalna, kreowana poprzez wzajemne oddziaływania społeczne i kulturowe.

W niemal wszystkich przejawach życia społeczno-kulturowego istnieją zarówno podobieństwa jak i różnice odnoszące się do odmiennych kultur. W świecie, w którym istnieje tak wiele różnorodnych kultur powszechne staje się porównywanie odrębności. To co inne, często wywołuje u ludzi strach, który jak nie trudno jest się domyśleć powodowany jest

nieznajomością danej struktury kulturowej. Tam, gdzie pojawia się coś nowego automatycznie wyzwała się konieczność poddania określonego problemu ocenie. Warunki te są dość oczywiste z punktu widzenia uwarunkowań pierwotnych, dlatego tak istotna w tej kwestii wydaje się być komunikacja międzykulturowa, która umożliwia zapoznanie się z odrębnością innych kultur i wypracowania własnych opinii na ich temat [6, s. 210].

Komunikowane, czyli według słownika języka polskiego „utrzymywanie z kimś kontaktu, porozumiewanie się” [10, s. 345], istnieje pomiędzy różnymi jednostkami, grupami, czy nawet całymi społecznościami. Współczesna komunikacja międzykulturowa przejawia się w wielu aspektach. Udział w globalnej gospodarce, międzynarodowych organizacjach, misjach wojskowych, turystyce, czy emigracji chociażby w celach zarobkowych, to wszystko wymusza na społeczeństwie konieczność funkcjonowania w świecie nasyconym wielokulturowością oraz odmiennymi poglądami na świat i życie [6, s. 192].

Podczas nawiązywania kontaktu międzykulturowego niezwykle istotne znaczenie ma samo nawiązanie relacji. Komunikacja, która daje możliwość zaspokojenia i realizacji celów stawianych przed rozpoczęciem kontaktu kreowana jest poprzez pewne zasady. Podstawową z nich jest oczywiście stosowanie form grzecznościowych, o których należy pamiętać w każdej sytuacji. Zapoczątkowują one konstruktywne schematy znajomości, a sposoby przywitania, podziękowania czy też pożegnania mają znaczący wpływ na dalszy przebieg relacji międzykulturowych. Istotnym jest także zapoznanie się z historią i powszechnymi zwyczajami będącymi nieodzownym elementem składowym danej społeczności. Oprócz oczywistej znajomości języków obcych wyróżnia się czasami tzw. kompetencje międzykulturową, którą należy rozumieć jako umiejętność i gotowość do międzykulturowego poznawania świata i uczenia się nowych form szeroko rozumianej kultury [6, s. 193-195].

Początek technologii komunikacji zawdzięcza się wynalezieniu alfabetu. Dzięki niemu bowiem możliwe stało się tworzenie, przesyłanie i przechowywanie trwałych i zrozumiałych informacji. Samo pismo pojawiło się w czasach, kiedy dane społeczeństwa zamieszkiwały na różnych kontynentach. Ich odrębność i izolacja była pogłębiana poprzez brak dróg oraz środków transportu [5, s. 51-52].

Wynalezienie druku umożliwiło gromadzenie i systematyzację wiedzy. Dostępne stały się informacje o funkcjonowaniu państw w aspektach ekonomicznym, społecznym i politycznym. Gazety, czy książki stały się podstawowym nośnikiem wiadomości o innych kulturach oraz impulsem do podejmowania przemyślanych decyzji, bazujących na wiedzy innych społeczeństw.

Od zarania dziejów wiadomo, iż z każdym wyjazdem, z każdym istotnym wydarzeniem wiąże się konieczność zdawania relacji. Jak zauważył Ireneusz Ichnatowicz, przekazywanie informacji od zawsze towarzyszyło ludzkiej świadomości. Bowiern greccy bogowie, a nawet biblijny Bóg teoretycznie posiadający wiele innych możliwości, przekazywali informacje o świecie albo osobiście albo też za pośrednictwem swoich wysłanników [8, s. 51].

Równie istotnym wydarzeniem stało się wynalezienie telegrafu. W osiemnastym wieku przyczyniło się ono do obniżenia kosztów przesyłania informacji. Dzięki niemu w późniejszych latach zdołano ograniczyć bariery społecznościowe i zdobyć zdecydowanie więcej wiadomości o świecie [5, s. 108]. Aczkolwiek informacje przekazywane drogą telegraficzną z konieczności były krótkie i zwięzłe. Dawały stosunkowo niewielkie pole manewru, jednak nie przeszkadzało to chociażby korespondentom wojennym, którzy w krótkim czasie musieli przekazać najistotniejsze informacje z pola walki, korzystając właśnie z dobrodziejstwa telegrafów.

Postęp technologiczny wraz z upływem lat umożliwił zdecydowanie łatwiejszą wymianę informacji. Społeczeństwo nazwane informacyjnym, jako kolejna faza rozwojowa, było spragnione nowości. Niczym gąbka chłonięło wszelkie informacje, które okazały się niezwykle istotne w kreowaniu jego światopoglądu.

Powstanie i rozwój sieci telefonicznej stały się kolejnym impulsem do stworzenia globalnej sieci telekomunikacyjnej. Możliwość prowadzenia telefonicznej rozmowy skutecznie zastąpiła pisanie listów i nadawanie telegrafów.

Telefony stacjonarne, po pewnym czasie zostały wyparte przez telefony komórkowe. W obecnych czasach praktycznie każdy obywatel krajów rozwiniętych i rozwijających się jest posiadaczem tzw. *komórki*. Rozmowy mogą być prowadzone nie tylko na terytorium danego kraju, ale też poza granicami. W kilka sekund możliwe staje się uzyskanie potrzebnych informacji niemal z każdego zakątka globu [5, s. 112-113].

Szczególnie ludzi młodych ogarnął fenomen pisanych wiadomości sms. Wielkie międzynarodowe korporacje wyczuły chwytny rynek i w coraz większej skali zalewają go produktami nowego typu. Zdecydowanie otwarcie mówi się także o *pokoleniu sms-ów*. To właśnie ta forma komunikowania się jest bowiem jedną z najpopularniejszych w dzisiejszych czasach [5, s. 245-246].

Jednak telefonowanie i pisanie sms-ów, są zaledwie dwiema opcjami jakie oferują producenci telefonii komórkowej. Możliwość wysyłania wiadomości obrazkowych MMS, czy też powszechna możliwość korzystania z Internetu w telefonie stały się codziennością. Dźwięk, obraz i wszelkie informacje przekazywane drogą telefoniczną zmieniają świat. Powszechny staje się uniwersalizm i pewne współzależności. Świat coraz częściej dąży do umiędzynarodawiania się, a co za tym idzie do szeroko rozumianej globalizacji.

Ułatwiony dostęp do informacji, z każdego miejsca i o każdej porze umożliwia poszerzanie wiedzy o świecie, przekazywanie zdobytych wiadomości, utrzymywanie kontaktu z innymi ludźmi mimo dzielącej ich odległości.

Zdecydowany postęp w dziedzinie komunikacji międzykulturowej zawdzięcza się rozwojowi telewizji i radia. Dzięki możliwościom jakie dają społeczeństwu media możemy zapoznawać się z kulturą obcych narodów, odmiennych zbiorowości kulturowych czy etnicznych. Satelitarna telewizja naziemna daje dostęp do niezliczonej ilości kanałów. Ludzie mają możliwość oglądania bezprecedensowych wiadomości niemal z każdego zakątka na świecie. Mogą oglądać spektakle i filmy pochodzące z innych krajów, a także słuchać wszystkich rodzajów muzyki w różnych językach.

O ile telefon umożliwia komunikację dwóch osób przebywających w różnych miejscach na świecie, o tyle radio i telewizja znacznie poszerza krąg odbiorców prezentowanych przez nich informacji. Obierając taki kierunek myślenia rozwój sieci internetowej praktycznie zniwelował podział na odbiorcę i nadawcę.

Internet umożliwił wzajemne komunikowanie się niezliczonej liczby osób w tym samym czasie. Możliwość prowadzenia konferencji, debat, czy chociażby tak popularne czatowanie poskromiło wszelkie istniejące dotychczas bariery we wzajemnej komunikacji.

W marcu 2011 na świecie było już ponad dwa miliardy internautów, co stanowi około trzydziestu procent wszystkich mieszkańców globu. Pod względem ilości użytkowników Internetu Europa plasuje się na drugim miejscu, zaraz po Azji, uzyskując wynik czterystu siedemdziesięciu sześciu milionów posiadaczy Internetu [7, dostęp z 8.04.2012].

Jeszcze kilka lat temu konwersacje przez Internet odbywały się głównie dzięki takim komunikatorom jak gadu-gadu czy skype. Umożliwiły one kontakt z ludźmi różnych kultur i z różnych środowisk. Nawiązywanie rozmów z internautami z innych krajów stało się zdumiewająco proste. Jedynym mankamentem, a być może po prostu wyzwaniem okazała się być bariera językowa. Zaskakujące jest jednak to, jak ludzie potrafią radzić sobie w takich sytuacjach. Kilka podstawowych zwrotów w innym języku i możliwość nawiązania znajomości z osobą z innego kraju staje się banalnie łatwa.

Fenomenem dzisiejszych czasów stał się portal społecznościowy facebook, który według statystyk z czerwca 2011 roku liczył sobie 920 miliardów odsłon użytkowników miesięcznie, a liczba ta w zdumiewający sposób rośnie [7, dostęp z 8.04.2012].

Komunikowanie za pomocą Internetu tworzy pewnego rodzaju łącznik z innymi kulturami. Stwarza możliwości, których nie daje nam żaden inny nośnik informacji, a nawiązywanie kontaktów staje się zdecydowanie łatwiejsze.

Komunikowanie międzykulturowe w dobie społeczeństwa informacyjnego, nader wszystko chłonnego nowości techniczne umożliwia nawiązywanie wzajemnych relacji. Poprzez wymianę informacji poznajemy nie tylko własną kulturę, ale też zapoznajemy się z tradycjami i obyczajami innych społeczeństw.

Wielu ówczesnych badaczy twierdzi, iż kultura globalna w dzisiejszych czasach będzie funkcjonowała na bazie kultur europejskich. Najmniejsze znaczenie w procesie globalizacji będą miały aspekty kultury Trzeciego Świata. Ograniczenia co do rozprzestrzeniania się na danym obszarze kultury globalnej nie są zaskoczeniem. Wynikają bowiem ze słabości finansowej danego obszaru, a co za tym idzie przenoszenia kultury globalnej za pośrednictwem korporacji będących w zdecydowanej większości w posiadaniu państw zachodnich.

Popularność globalizacji wynika z coraz bardziej powszechnego przekonania, iż ludzie są obywatelami nie tyle swojego kraju, ile całego świata. Swoistym przekątnikiem pomiędzy różnorodnymi kulturami są oczywiście sami ludzie. To dzięki ich zaangażowaniu i precyzji w dążeniu do wzbogacania własnego wnętrza dochodzi do interakcji ze społeczeństwem. Odmienne poglądy, czy też różnice w rozumieniu świata, polityki, gospodarki, funkcjonowania ówczesnego społeczeństwa zacierają się na wskutek globalnej komunikacji. Massmedia oraz nowości na tle technologicznym są niepodważalnym motorem napędowym owego procesu. Jak stwierdził Marshall McLuhan – *świat stał się globalną wioską*. McLuhan traktował współczesny świat jako miejsce, w którym media, a przede wszystkim telewizja stały się nośnikami różnych kultur, w tym zdecydowanie dawnej oralnej kultury plemiennej [5, s. 165].

Poprzez globalizację, a w szczególności globalizację odnoszącą się do komunikacji międzykulturowej, mamy do czynienia ze światem w innym odzwierciedleniu. W owej rzeczywistości wygrywają najsilniejsi. Media działające w globalnym wymiarze przekazują treści, które najbardziej je interesują, wywołują kontrowersje, lecz niestety odbiegają one od życiowych problemów zwykłych ludzi.

Nieco inaczej przedstawia się świat widziany oczami internautów. Oprócz informacji zaczerpniętych z licznych stron internetowych mogą oni sami ocenić rzeczywistość i zetknąć się z daną orientacją kulturową poprzez coraz bardziej popularne portale społecznościowe, czaty, fora lub blogi.

W dobie rozwoju globalnego wśród społeczeństwa informacyjnego nowości technologiczne odgrywają niezwykle istotną rolę. To dzięki nim możliwa stała się komunikacja na wysokim poziomie. Pisanie listów i nadawanie telegrafów zostało wyparte przez telefony i Internet. Dzięki temu kultura stała się dostępna dla niemal każdego człowieka. Nie potrzeba wychodzić z domu, aby zapoznać się chociażby z tradycjami i obyczajami innych narodowości. Wszelkie informacje o świecie stały się dostępne na wyciągnięcie ręki. Obce kultury nie są już tak tajemnicze jak kiedyś. Dosłownie w ciągu kilkunastu minut jesteśmy w stanie nie tyle poczytać o życiu w innym kraju, co porozmawiać z jego obywatelami i osobiście zweryfikować zasłyszane wcześniej informacje. Niewątpliwie proces globalizacji przyczynia się do upowszechniania obcych kultur, a co za tym idzie, do przechwywania pewnych wzorców i wprowadzania ich do kultury globalnej.

Impact of technological progress in communication in the modern global information society.

The concept of globalization does not have clear definition. It follows that all attempts to explain this concept is correct. In the process of globalization technological progress is very important. New technologies are one of the factors of globalization. Thanks of than, intercultural communication is possible. In the modern world boundaries between states or different cultures lose their original meaning. Using a new technology we can make a new relation-

ship, explore the world and correct errors within the meaning of foreign cultures, especially in the information society. Undoubtedly, globalization contributes to the dissemination of other cultures and focus thus, for copying patterns and placing them into a global culture.

Список цитированных источников

1. Bauman, Z. Globalizacja. – Warszawa, 2000.
2. Czerny, M. Globalizacja a rozwój. Wybrane zagadnienia z geografii społeczno-gospodarczej świata. – Warszawa, 2005.
3. Gilarek, K. Państwo narodowe a globalizacja – dynamika powstania nowego ładu. – Toruń, 2003.
4. Globalopolis. Kosmiczna wioska, szanse i zagrożenia, red. R. Borkowski. – Warszawa, 2003.
5. Goban-Klas, T. Cywilizacja medialna. Geneza, ewolucja, eksplozja. – Warszawa, 2005.
6. Golka, M. Imiona wielokulturowości. – Warszawa, 2010.
7. <http://www.komputerswiat.pl>
8. Ichnatowicz I., Człowiek. Informacja. Społeczeństwo. – Warszawa, 1989.
9. Misiak, W. Globalizacja. Więcej niż podręcznik. Społeczeństwa, kultura, polityka, Z perspektywy nowej struktury ładu światowego. – Warszawa, 2007.
10. Słownik języka polskiego. – Warszawa: wyd. PWN, 2003.

KULTUROWE KONSEKWENCJE GLOBALIZACJI

Mitura Małgorzata

Politechnika Białostocka, Białystok, Polska

Globalizacja jest dynamicznym procesem, który wpływa na „wygląd” dzisiejszego świata. Współczesne oblicze globalizacji związane jest między innymi z macdonaldyzacją i westernizacją życia, rozwojem Internetu, interaktywnych mediów.

Najważniejsze procesy związane z globalizacją to:

- integracja światowych rynków finansowych,
- otwarcie gospodarek na kapitał zagraniczny, przepływ ludzi, dóbr i usług,
- rewolucja technologiczna (rozwój internetowych środków komunikacji, przechowywania i przesyłania danych) [1, s. 278-279].

„Globalizacja, w kształcie, w jakim przebiega dzisiaj, ukształtowana została przez historycznie wcześniejsze zjawiska, takie jak na przykład powstanie i rozwój imperiów kolonialnych, proces dekolonizacji czy upadek bipolarnego porządku społecznego wyznaczonego przez zimnowojenny konflikt. Współczesną globalizację różni od wcześniejszych jej faz niezwykle intensywność oraz objęcie wielu sfer ludzkiego życia” [3, s. 185]. Globalizacja swoim zasięgiem obejmuje takie obszary jak polityka, ekonomia, kultura, społeczeństwo i media.

W aspekcie kulturowym globalizacja wiąże się przede wszystkim z propagowaniem kultury amerykańskiej i zachodnioeuropejskiej. Jest to możliwe przede wszystkim za pośrednictwem mediów internetowych i serwisów społecznościowych. Młodzież na całym świecie słucha tych samych zespołów muzycznych, pije Coca-Colę, ubiera się w dzinsy Wranglera, ogląda w kinie produkcje z Hollywood. Następuje uniwersalizacja wartości, norm życia kulturalnego i społecznego. Małe dzieci na całym świecie oglądają bajki Disneya i wychowują się zgodnie z normami w nich przedstawionymi. Coraz mniej są odczuwalne różnice kulturowe. „Najwięcej tekstów wchodzących do światowej popkultury pochodzi z USA, mówiąc dokładniej, jest produkowanych przez koncerny z przewagą kapitału amerykańskiego. Po drugie przemysł kulturowy Stanów Zjednoczonych wyznacza obowiązujące na całym globie trendy w produkcji i ocenie zjawisk ze sfery pop” [1, s. 194].

Amerikanizacja życia jest również związana z modą na język angielski. W polskich szkołach podstawowych istnieje obowiązek uczenia się tego języka. Mówi się, że aby zrobić karierę w biznesie należy przede wszystkim umieć porozumieć się w tym języku. Najlepszym